

Přehled změn ve specifikaci požadavků pro jednotnou přijímací zkoušku: český jazyk a literatura

Specifikace požadavků pro JPZ z českého jazyka a literatury byla s platností od školního roku 2021/2022 aktualizována.

1. Do každého ze tří oddílů určených příslušným oborům vzdělání **byla přidána část** obsahující informace, které se týkají přípravy na JPZ.

Původní znění	Aktualizace
<ul style="list-style-type: none"> • Část A1: Specifikace didaktického testu pro osmiletá gymnázia • Část A2: Příklady testových úloh pro uchazeče o studium na osmiletých gymnáziích 	<ul style="list-style-type: none"> • Část A1: Specifikace didaktického testu pro osmiletá gymnázia • Část A2: Podpora pro uchazeče o studium na osmiletých gymnáziích • Část A3: Příklady testových úloh pro uchazeče o studium na osmiletých gymnáziích
<ul style="list-style-type: none"> • Část B1: Specifikace didaktického testu pro šestiletá gymnázia • Část B2: Příklady testových úloh pro uchazeče o studium na šestiletých gymnáziích 	<ul style="list-style-type: none"> • Část B1: Specifikace didaktického testu pro šestiletá gymnázia • Část B2: Podpora pro uchazeče o studium na šestiletých gymnáziích • Část B3: Příklady testových úloh pro uchazeče o studium na šestiletých gymnáziích
<ul style="list-style-type: none"> • Část C1: Specifikace didaktického testu pro čtyřleté obory vzdělání a nástavbová studia s maturitní zkouškou • Část C2: Příklady testových úloh pro uchazeče o studium na čtyřletých oborech vzdělání a nástavbových studiích ukončených maturitní zkouškou 	<ul style="list-style-type: none"> • Část C1: Specifikace didaktického testu pro čtyřleté obory vzdělání s maturitní zkouškou a pro nástavbová studia • Část C2: Podpora pro uchazeče o studium na čtyřletých oborech vzdělání s maturitní zkouškou a na nástavbových studiích • Část C3: Příklady testových úloh pro uchazeče o studium na čtyřletých oborech vzdělání s maturitní zkouškou a na nástavbových studiích

2. Do úvodu částí A1, B1 a C1 **byla přidána věta** specifikující celkové zaměření didaktického testu: *V didaktickém testu je kladen důraz především na ověřování čtenářské gramotnosti a s ní souvisejících dovedností.*
3. V částech A1, B1 a C1 **bylo upraveno pořadí** jednotlivých okruhů ověřovaných vědomostí/dovedností (viz následující tabulka). Název okruhu *slohová výchova* byl zpřesněn (*komunikační a slohová výchova*).

Původní pořadí	Aktualizace
1. pravidla českého pravopisu	1. porozumění textu
2. slovní zásoba, tvoření slov	2. komunikační a slohová výchova
3. skladba	3. pravidla českého pravopisu
4. tvarosloví	4. slovní zásoba, tvoření slov
5. porozumění textu	5. skladba
6. slohová výchova	6. tvarosloví
7. literární výchova	7. literární výchova

4. Některé požadavky (případně jejich část) **byly** ze specifikace **vyřazeny** (viz následující tabulky).

Didaktický test pro osmiletá gymnázia: část A1

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností	Vyřazené požadavky / části požadavků
porozumění textu	<ul style="list-style-type: none"> • rozezná manipulativní prvky v reklamě nebo inzerci
komunikační a slohová výchova	<ul style="list-style-type: none"> • seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti
slovní zásoba, tvoření slov	<ul style="list-style-type: none"> • identifikuje koncovku
skladba	<ul style="list-style-type: none"> • rozliší věty podle postoje mluvčího • rozliší podmět holý a rozvitý • přiřadí větný vzorec konkrétnímu větnému celku • rozpozná větu uvozovací
tvarosloví	<ul style="list-style-type: none"> • vyhledá složené tvary slovesa
literární výchova	<ul style="list-style-type: none"> • rozliší literaturu uměleckou a věcnou

Didaktický test pro šestiletá gymnázia: část B1

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností	Vyřazené požadavky / části požadavků
slovní zásoba, tvoření slov	<ul style="list-style-type: none"> • rozliší nářečí a obecnou češtinu • identifikuje koncovku
skladba	<ul style="list-style-type: none"> • rozliší věty podle postoje mluvčího • rozliší větu jednočlennou a dvoučlennou • určí podmět holý a rozvitý • určí přísudek holý a rozvitý • určí přísudek jmenný • přiřadí větný vzorec konkrétnímu větnému celku • rozpozná větu uvozovací

tvorosloví	<ul style="list-style-type: none"> • určí druh číslovek • určí slovesný vid • vyhledá složené tvary slovesa • rozliší příslovečnou spřežku a správně ji napíše • správně užívá spojky souřadící a podřadící při tvorbě souvětí • utvoří správný tvar slova podle zadaných tvaroslovných kategorií
literární výchova	<ul style="list-style-type: none"> • rozezná romanci • rozliší literaturu uměleckou a věcnou

**Didaktický test pro čtyřleté obory vzdělání s maturitní zkouškou a pro
nástavbová studia: část C1**

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností	Vyřazené požadavky / části požadavků
komunikační a slohová výchova	<ul style="list-style-type: none"> • rozliší základní slohové postupy
slovní zásoba, tvoření slov	<ul style="list-style-type: none"> • rozezná homonyma • orientuje se ve vrstvách národního jazyka • rozliší obecnou češtinu, jazykové prostředky hovorové a archaické, nářečí, slang, argot • určí způsob, kterým bylo slovo vytvořeno (odvozování, skládání, zkracování) • identifikuje koncovku
skladba	<ul style="list-style-type: none"> • rozliší věty podle postoje mluvčího • rozliší větu jednočlennou, dvoučlennou a větný ekvivalent • určí podmět holý a rozvitý • určí podmět všeobecný • určí přísudek holý a rozvitý • určí přísudek jmenný • určí přívlastek těsný a volný • určí doplněk • určí příslovečné určení míry a přípustky • rozliší souvětí souřadné a podřadné • přiřadí graf zaznamenávající syntaktické vztahy ve větě a souvětí konkrétnímu větnému celku • rozpozná větu uvozovací

tvorosloví	<ul style="list-style-type: none"> • určí druh číslovek • určí pád, číslo a rod zájmen a číslovek • vyhledá složené tvary slovesa • rozliší příslovečnou spřežku a správně ji napíše • rozliší spojky souřadící a podřadící, správně je užívá při tvorbě souvětí • utvoří správný tvar slova podle zadaných tvaroslovných kategorií
literární výchova	<ul style="list-style-type: none"> • identifikuje volný verš • rozumí pojmu rytmus • rozezná romanci • rozliší literaturu uměleckou a věcnou

5. Některé, zpravidla příliš obecně formulované požadavky **byly doplněny či konkretizovány. Rozsah vědomostí a dovedností**, které jsou ověřovány v rámci jednotné přijímací zkoušky, **nebyl** při úpravách **rozšířen**. Doplnění/konkretizace požadavků je v souladu se zadáním úloh z předchozích ročníků JPZ. Drobné úpravy, jako jsou změny slovosledu, užití jiného slovesa (např. *určí* × *rozezná*) aj., nejsou v následujících tabulkách obsaženy.

Didaktický test pro osmiletá gymnázia: část A1

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností	Doplnění/konkretizace požadavků
porozumění textu	<ul style="list-style-type: none"> • prokáže porozumění textu včetně nepísmenných typů textu (tabulka, graf, obrázek aj.) • pochozí podstatu definovaného pojmu, informace z předložené definice využije při práci s jiným textem • rozezná hlavní myšlenku textu
komunikační a slohová výchova	<ul style="list-style-type: none"> • doplní podle smyslu vynechanou část textu • rozezná část textu, v níž se autor textu přímo obrací na čtenáře • rozezná komunikační funkci výpovědi (otázka, prosba, varování, rozkaz aj.) a posoudí vhodnost užití interpunkčního znaménka v dané výpovědi, případně náležitě interpunkční znaménko doplní
pravidla českého pravopisu	<ul style="list-style-type: none"> • ovládá základy pravopisu morfologického (koncovky podstatných jmen a přídavných jmen tvrdých a měkkých, tvary zájmena já)

slovní zásoba, tvoření slov	<ul style="list-style-type: none"> rozlíší spisovné a nespisovné tvary slov / spisovná a nespisovná slova; nespisovný tvar slova / nespisovné slovo nahradí spisovným tvarem slova / spisovným slovem rozezná slova příbuzná, uvede slovo příbuzné s určitým slovem orientuje se ve stavbě jednoduchých slov (předpona / předponová část, kořen, přípona / příponová část)
skladba	<ul style="list-style-type: none"> užívá vhodné spojovací výrazy, nahradí v textu / doplní do textu spojovací výraz tak, aby význam textu zůstal zachován rozezná, zda je přímá/nepřímá řeč správně převedena do řeči nepřímé/přímé
tvarosloví	<ul style="list-style-type: none"> užívá ohebné slovní druhy v gramaticky správném tvaru vytvoří větu, v níž určité slovo je jiným slovním druhem než ve výchozím textu
literární výchova	<ul style="list-style-type: none"> používá elementární literární pojmy při jednoduchém rozboru literárních textů (próza, poezie, drama, sloka, verš, rým, přirovnání)

Didaktický test pro šestiletá gymnázia: část B1

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností	Doplnění/konkretizace požadavků
porozumění textu	<ul style="list-style-type: none"> prokáže porozumění textu včetně nepísmenných typů textu (tabulka, graf, obrázek aj.) pochozí podstatu definovaného pojmu, informace z předložené definice využije při práci s jiným textem
komunikační a slohová výchova	<ul style="list-style-type: none"> doplní podle smyslu vynechanou část textu rozezná komunikační záměr autora textu rozezná část textu, v níž se autor textu přímo obrací na čtenáře rozezná komunikační funkci výpovědi (otázka, prosba, varování, rozkaz aj.) a posoudí vhodnost užití interpunkčního znaménka v dané výpovědi, případně náležité interpunkční znaménko doplní
pravidla českého pravopisu	<ul style="list-style-type: none"> ovládá základy pravopisu syntaktického (shoda přísudku s podmětem; jednodušší případy psaní čárek ve větách a v souvětích)

slovní zásoba, tvoření slov	<ul style="list-style-type: none"> • rozezná v textu ustálené slovní spojení, uvede jeho význam • rozliší spisovné a nespisovné jazykové prostředky; nespisovný tvar slova / nespisovné slovo nahradí spisovným tvarem slova / spisovným slovem • rozezná slova příbuzná, uvede slovo příbuzné s určitým slovem • rozliší slovo, slabiku, hlásku (samohlásku, souhlásku, dvojhlásku) a písmeno • orientuje se ve stavbě jednoduchých slov (předpona / předponová část, kořen, přípona / příponová část)
skladba	<ul style="list-style-type: none"> • rozezná základní skladební dvojici • rozliší větu hlavní a vedlejší, rozezná druhy vět vedlejších (předmětná, přívlastková, příslovečná místní, příslovečná časová, příslovečná způsobová, příslovečná příčinná) • užívá vhodné spojovací výrazy, nahradí v textu / doplní do textu spojovací výraz tak, aby význam textu zůstal zachován • rozezná, zda je přímá/nepřímá řeč správně převedena do řeči nepřímé/přímé
tvarosloví	<ul style="list-style-type: none"> • užívá ohebné slovní druhy v gramaticky správném tvaru • vytvoří větu, v níž určité slovo je jiným slovním druhem než ve výchozím textu • nalezne v daném kontextu chybný / chybně užitý tvar slova, případně tento nedostatek opraví
literární výchova	<ul style="list-style-type: none"> • používá elementární literární pojmy při jednoduchém rozboru literárních textů (próza, poezie, sloka, verš, rým, personifikace, přirovnání)

Didaktický test pro čtyřleté obory vzdělání s maturitní zkouškou a pro nástavbová studia: část C1

Okruh ověřovaných vědomostí/dovedností	Doplnění/konkretizace požadavků
porozumění textu	<ul style="list-style-type: none"> • prokáže porozumění textu včetně nepísmenných typů textu (tabulka, graf, obrázek aj.) • pochopí podstatu definovaného pojmu, informace z předložené definice využije při práci s jiným textem
komunikační a slohová výchova	<ul style="list-style-type: none"> • doplní podle smyslu vynechanou část textu • rozezná komunikační záměr autora textu • rozezná část textu, v níž se autor textu přímo obrací na čtenáře

	<ul style="list-style-type: none"> • rozezná komunikační funkci výpovědi (otázka, prosba, varování, rozkaz aj.) a posoudí vhodnost užití interpunkčního znaménka v dané výpovědi, případně náležité interpunkční znaménko doplní
pravidla českého pravopisu	<ul style="list-style-type: none"> • ovládá lexikální a morfologický pravopis (včetně pravopisu běžně užívaných slov přejatých)
slovní zásoba, tvoření slov	<ul style="list-style-type: none"> • nahradí běžně užívaná slova přejatá českými ekvivalenty • rozliší spisovné a nespisovné jazykové prostředky; nespisovný tvar slova / nespisovné slovo nahradí spisovným tvarem slova / spisovným slovem • rozezná slova příbuzná, uvede slovo příbuzné s určitým slovem • rozliší slovo, slabiku, hlásku (samohlásku, souhlásku, dvojhlásku) a písmeno • orientuje se ve stavbě jednoduchých slov (předpona / předponová část, kořen, přípona / příponová část)
skladba	<ul style="list-style-type: none"> • rozezná základní skladební dvojici • rozliší větu hlavní a vedlejší, rozezná druhy vět vedlejších (podmětná, předmětná, přívlastková, příslovečná místní, příslovečná časová, příslovečná způsobová, příslovečná příčinná, příslovečná účelová, příslovečná podmínková) • užívá vhodné spojovací výrazy, nahradí v textu / doplní do textu spojovací výraz tak, aby význam textu zůstal zachován • rozezná, zda je přímá/nepřímá řeč správně převedena do řeči nepřímé/přímé
tvarosloví	<ul style="list-style-type: none"> • užívá ohebné slovní druhy v gramaticky správném tvaru • vytvoří větu, v níž určité slovo je jiným slovním druhem než ve výchozím textu • nalezne v daném kontextu chybný / chybně užitý tvar slova, případně tento nedostatek opraví
literární výchova	<ul style="list-style-type: none"> • používá elementární literární pojmy při jednoduchém rozboru literárních textů (téma, kompozice, próza, poezie, postava, sloka, verš, rým, metafora, personifikace, přirovnání, kontrast)

6. Příklady testových úloh (části A3, B3 a C3) **byly** částečně **obměněny**, u každé úlohy je nově uveden okruh ověřovaných vědomostí/dovedností.